

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

שיר השירים במדרש ובפרשנות הנוצרית - 7909

תאריך עדכון אחרון 13-08-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תלמוד והלכה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יקיר פז

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yakirpaz@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

שיר השירים, המתאר לכאורה סיפור אהבה בין אישה לגבר, נתפס על ידי פרשנים יהודים ונוצרים כטקסט המקודש ביותר העוסק למעשה ביחס בין האל למאמיניו (כקהילה וכבודדים) ולתורתו, ובכך הפך למוקד של דיאלוג ופולמוס פרשני, תיאולוגי וזהותי בין הזרמים השונים בעת העתיקה. הקורס יתמקד בקריאה בדרשות התנאים ובשיר השירים רבה לצד הפרשנות הנוצרית (בתרגום), בעיקר פירוש הגדול של אוריגנס אך גם של מחברים נוצרים נוספים כמו גרגורי מניסה. במהלך הקורס נעסוק גם בסוגיות מרכזיות כמו פרשנות אלגורית, הפולמוס היהודי-נוצרי בעת העתיקה, ושיר השירים כמוקד להתפתחותן של תפיסות מיסטיות.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים יכירו את הפרשנויות השונות לשיר השירים בעת העתיקה, ילמדו כיצד להשוות בין פרשנות יהודית ונוצרית ויבחינו בין סוגים שונים של פרשנות אלגורית

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

במהלך הקריאה נעסוק בין השאר בנושאים הבאים:
קריאה אלגורית בעת העתיקה - מפרשנות הומרוס לפרשנות המקרא
דרשות התנאים לשיר השירים
מאפייניו של מדרש שיר השירים רבה
פרשנות שיר השירים הנוצרית בעת העתיקה
אוריגנס ועולמו הפרשני
פרשנות המקרא בקיסריה
גרגורי מניסה ופירושו לשיר השירים
שיר השירים והתפתחות המיסטיקה

חומר חובה לקריאה:

רשימה ביבליוגרפית (מבחר)

א"א אורבך, "דרשות חז"ל ופירושי אוריגנס לשיר השירים והויכוח היהודי נוצרי", תרביץ ל (תשכ"א),

עמ' 148-170.

ד' בויארין, "שני מבואות למדרש שיר השירים", תרביץ נו (תשמ"ז), עמ' 479-500.

ד' בויארין, מדרש תנאים: אינטרטקסטואליות וקריאת מכילתא (ירושלים תשע"א).

א' גושן-גוטשטיין, "פולמוסומניה - הרהורים מתודיים על חקר הויכוח היהודי-נוצרי בעקבות פירוש חז"ל ואוריגנס לשיר השירים", מדעי היהדות 42 (תשס"ג-ד), עמ' 119-190.

ש' ליברמן, "משנת שיר השירים", בתוך G.G. Scholem, *Merkaba, Gnosticism Jewish, Scholem. G.G. Mysticism and Talmudic Tradition*, 2nd ed., New York 1965, Appendix D, pp. 118-126.

ת' קדרי, "יתוכו רצוף אהבה" על התורה כרעיה בדרשות תנאים לשיר השירים, "תרביץ עא (תשס"ב), 404-391.

F. B. A. Asiedu, "The Song of Songs and the Ascent of the Soul: Ambrose, Augustine, and the Language of Mysticism," *Vigiliae Christianae* 55 (2001), 299-317

E. A. Clark, "Origen, the Jews, and the Song of Songs: Allegory and Polemic in Christian Antiquity," In: A. C. Hagedorn, ed., *Perspectives on the Song of Songs: Perspektiven Der Hoheliedauslegung* (Berlin: de Gruyter 2005), 274-293

R. E. Heine, "Gregory of Nyssa's Apology for Allegory," *Vigiliae Christianae* 38 (1984), 360-370

T. Kadari, "Rabbinic and Christian Models of Interaction on the Song of Songs," In: M.J.H.M. Poorthuis, J. Schwartz and J. Turner, *Interaction between Judaism and Christianity in History, Religion, Art and Literature* (Leiden: Brill 2009), 65-82

R. Kimelman, "Rabbi Yohanan and Origen on the Song of Songs: a third-century Jewish-Christian Disputation," *Harvard Theological Review* 73 (1980), 567-595

R. A. Layton, "Hearing Love's Language: The Letter of the Text in Origen's 'Commentary on the Song of Songs'," In: L. DiTommaso, Ch. Kannengiesser, and L. Turcescu, eds., *The Reception and Interpretation of the Bible in Late Antiquity* (Leiden: Brill, 2008), 287-315

P. C. Miller, "'Pleasure of the Text, Text of Pleasure': Eros and Language in Origen's 'Commentary on the Song of Songs'," *Journal of the American Academy of Religion* 54 (1986) 241-253

L. Perrone, "'The Bride at the Crossroads': Origen's Dramatic Interpretation of the Song of Songs," *Ephemerides Theologicae Lovanienses* 82 (2006), 69-102

D. Stern, "Ancient Jewish Interpretation of the Song of Songs in a Comparative Context," In: D. Stern and N. B. Dohrmann, eds., *Jewish Biblical Interpretation and Cultural Exchange: Comparative Exegesis in Context* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008), 87-107

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 20 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 60 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: